

Den Haag

Verslag Bijeenkomst 17 april 2024, locatie Dudok Hofweg te Den Haag

Aanwezig zijn vertegenwoordigers van de achterban van het Comité Haagse Lanen en adviseurs van de gemeente Den Haag. Wethouder Barker is aanwezig bij het laatste deel van de presentatie en de vragen/reacties van aanwezigen.

Projectmanager Katleen van den Meerschaut van de gemeente Den Haag heet de aanwezigen welkom en licht het doel van de bijeenkomst toe:

De gemeente Den Haag heeft onderzocht hoe de ambities uit het raadsinitiatief Haagse Lanen verwerkt kunnen worden in de plannen voor de buitenruimte op de Hartlijn en specifiek rond het Binnenhof, 'Om Het Hof'. Door landschapsarchitect van het Ingenieursbureau Den Haag, Almut Röwekamp, worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. **Deze presentatie is bij dit verslag gevoegd.**

De uitkomsten van het verkennende onderzoek (quickscan) zijn uitgewerkt in een aantal scenario's met ontwerpprincipes. Daarnaast heeft de gemeente op basis van participatieresultaten uitgangspunten geformuleerd (participatie uitgevoerd in zomer/najaar 2023). Deze ontwerpprincipes en uitgangspunten worden gebruikt als basis voor het uitwerken van schetsontwerpen, onder andere voor Om het Hof. De presentatie gaat met name over het onderzoek, de scenario's en de uitgangspunten. Er wordt een terugblik gegeven op plannen voor de hartlijn van de afgelopen 30 jaar, vanaf de jaren '90 Kern Gezond tot recenter, het Binnenstadsplan 2033. De aanleiding om tot verbetering en vergroening van dit gebied te komen is duidelijk als men naar de huidige feitelijke situatie kijkt. Een korte samenvatting van de presentatie van 17 april jl is terug te lezen in de Commissiebrief Quickscan Haagse Lanen, ambities hartlijn en vervolg, dd 11 juni 2024 [RIS319142](#).

Mede met dank aan de initiatiefneemster Det Regts, zijn er nu uitgangspunten geformuleerd voor de vergroening van de hartlijn en omgeving. Aanwezigen reageren op de presentatie en stellen vragen over de inhoud en het vervolg. **Hieronder volgt een beknopte weergave van opmerkingen en vragen:**

Opmerking: door onderhoud van de kabels en leidingen moeten vaak bomen gekapt worden of wordt er niet zorgvuldig omgegaan met bomen en dat is zonde. Gemeente neemt dit ter harte en streeft naar een zorgvuldigere aansturing en uitvoering van dergelijke infrastructuur-projecten.

Vraag: wat voor soort bomen, wat voor beplanting komt er staan? Men wil hier graag in meedenken. Gemeente geeft aan dat de exacte invulling nog niet bekend is. Er is een stedelijke sortimentslijst waarin rekening wordt gehouden met natuurwaarde en kwetsbaarheid voor ziektes etc. Er zal nog een vervolg op de participatie komen.

Vraag: hoe wordt de afwatering gedaan? Reactie gemeente: bij alle verharding en halfverharding moet ervoor gezorgd worden dat het water goed wegstroomt.

Oproep: Bewoners rondom het Plein hebben goede ervaring met Ontwerpateliers. Zo kan in co-productie en met klankbordgroepen op praktische wijze ideeën ingebracht worden. Daar worden ontwerpen beter van. Vanuit gemeente wordt opgemerkt dat eerst vooraf duidelijk moet zijn over welk zaken de omgeving kan meedenken. Dat betekent ook inzichtelijk maken waarom sommige oplossingen wel of niet kunnen.

Vraag: is het een idee om crowdfunding in te zetten om beplanting mogelijk te maken. Bij Ockenburg is dit al eerder gebeurd. Gemeente neemt deze suggestie mee. Voor invulling openbare ruimte is hier nog geen ervaring mee bij de gemeente.

Vraag: Knelpunt met drukte en openbaar vervoer. Kunnen we de tram en bussen niet alsnog verplaatsen? Gemeente geeft aan dat de samenwerking moet worden opgezocht met stakeholders om veranderingen mogelijk te maken. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met mensen die het gebied willen bezoeken en afhankelijk zijn van het OV.

Opmerking: Ga meer samenwerken met RVB, laat deze plannen aansluiten op wat er rond het Binnenhof gebeurt. Gemeente geeft aan dat dit zeker al het geval is.

Vraag: Zijn er budgetten bij de scenario's? Wethouder geeft antwoord: we gaan eerst de ontwerpen verder uitwerken. Pas daarna is er beter zicht op wat nodig is voor de realisatie van het ontwerp. We onderzoeken of we de ambities in delen kunnen uitvoeren. We willen ook aansluiten op plannen die al ingepland staan.

Vraag: Wordt er rekening gehouden met deze ambities bijvoorbeeld bij verstrekken vergunningen? Gemeente geeft aan dat dat inderdaad het geval is. Zo is aan het RVB gevraagd voor de planvorming Hofplaats ervoor te zorgen dat deze aansluiten en in ieder geval niet belemmerend werken, op de toekomstige plannen van de gemeente. Op deze wijze ontstaat er ook geen vertraging in de werkzaamheden voor het Binnenhof.

Vraag: In het Binnenstadsplan staat dat we fietser en voetganger voorop moeten stellen. Waarom hebben we dan nu schakelaars/draaiknoppen in de uitgangspunten? Antwoord wethouder: Dit is een eerste stap in uitwerking en er is nog geen concrete invulling wat het betekent om de fietser en voetganger voorop te stellen op specifieke locatie. Daarbij moet ook oog worden gehouden voor de actualiteit en de gevolgen voor de bredere groep gebruikers van het gebied.

Opmerking: Kijk naar andere steden; in het buitenland worden er veel meer en sneller grote beslissingen genomen over de inrichting van steden. En daarbij wordt niet elke keer gebruik gemaakt van participatie door de gemeenschap.

Vraag: toeristenbussen en schoolbussen waar komen die?

Antwoord: dit is één van de opgaves die nog verder onderzocht en uitgewerkt moet worden. Gemeente zou graag een meer gastvrije ontvangst van toeristen willen hebben, met ruimte om uit te stappen en openbaar toilet. Naast deze stop&go zou dan op een andere locatie, buiten de binnenstad ruimte gereserveerd moeten worden voor langparkeren van touringcars.

Vraag: meer bomen zijn niet altijd nodig en de bomen kunnen ook niet overal groeien. Waarom wordt voor deze plekken geen kunst gekozen? **Antwoord:** Bij de herinrichting is ook aandacht voor de bestaande kunstwerken die nu op de hartlijn staan.

Vraag: Wordt er gekeken naar energiezuinige ledverlichting die de monumentale gebouwen verlichten? **Antwoord:** Er komt ook een verlichtingsplan. Op dit moment is er al een visie voor lichtontwerp binnen het Museumkwartier. Een aantal gemeentelijke panden worden al aangelicht. Dat plan kan verder uitgebreid worden. Het RVB heeft daar voor het Binnenhof al opdracht voor gegeven.

Vraag: Wat verstaan we onder het begrip 'fietsers'? Er zijn tegenwoordig namelijk snellere fietsers. Over welke soort fietsers hebben we het in dit ontwerp? Zou het niet beter zijn als de snelle fietsers om de binnenstad heen fietsen? **Antwoord:** We kunnen tegenwoordig inderdaad onderscheid maken tussen de doorgaande, snelle fietser en de 'bestemmingsfietser'. We onderzoeken nog hoe we de inrichting van het gebied daarop aanpassen. Dat is niet eenvoudig. Maar wel goed om dat onderscheid te maken.

Opmerking: het is goed om te horen dat er aandacht is voor de wortelruimte van bomen. Dit is nl ook essentieel om te voorkomen dat bomen omwaaien.

Opmerking: De openbare ruimte moet in het algemeen ook goed bereikbaar zijn voor de minder mobiele mensen. Let daarop bij de herinrichting. Datzelfde geldt voor het Openbaar Vervoer: houd met verplaatsen van haltes wel rekening met minder mobiele mensen, die de binnenstad ook goed willen kunnen bereiken.

Vraag vanuit Oude Centrum: vervalt de halte Bierkade? **Antwoord:** dat moeten we met HTM onderzoeken.

Opmerking: Kunst moet meer ruimte krijgen om bewonderd te worden, naast vergroening is dat ook belangrijk.

Opmerkingen algemeen: achterban Haagse Lanen is blij met deze presentatie en hoe het onderzoek naar de ambities van Haagse Lanen is ingezet. Participatie op het vervolg, concretere uitwerking van ontwerpen in deelprojecten, wordt afgewacht.